

Čís. 4442.

Jde o nárok ze správy, domáháno-li se náhrady škody z opožděného napravení vytýkané vady.

Lhůta §u 933 obč. zák. jest lhůtou propadnou. Lhůty propadné lze úmluvou stran prodloužiti. Lhůta §u 933 obč. zák. počíná dodáním věci a jest lhůtejnou, kdy se kupitel o vadě nebo škodě dozvěděl.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1511/24).

Žalovaná firma dodala žalobci stroje a převzala záruku po dvanáct měsíců za správný chod strojů. Stroje byly odevzdány žalobci dne 27. září 1921 a žalobou, zadanou na soudě dne 21. března 1924, domáhal se žalobce náhrady škody, ježto prý byly dodány stroje vadné a vada nebyla žalovanou včas napravena. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Žalobce domáhá se náhrady škody, jež mu vzešla tím, že mu žalovaná dodala vadné motorové zařízení a že vady té včas neopravila, ač k tomu dle úmluvy byla povinna. Vadnost záležela prý v tom, že byla pec v generátorové stanici příliš vysoko zazděna, takže motor nemohl dobře ssáti vyvinující se plyny. Pro tuto vadu nemohl prý žalobce motoru používat po 246 dnů, čímž utrpěl škodu 73.800 Kč, mimo to vzešly mu výlohy za zajištění důkazu 9775 Kč 20 h. Jde tedy zřejmě o nárok na náhradu škody, vzniklé dodáním vadné věci, vadného zařízení, tedy o náhradní nárok, jaký má na mysli poslední věta prvního odstavce § 932 obč. zák. jednajícího o správě. I pro takový náhradní nárok platí lhůty §u 933 obč. zák. Správně uvedl první soud, že lhůty ty jsou propadné a že k nim dlužno přihlížeti z moci úřední. Lhůty ty jsou propadnými lhůtami práva hmotného v tom smyslu, že právo žalobní je již předem omezeno na určitou lhůtu s účinkem, že, uplyne-li lhůta, aniž byl nárok na soud vznesen, nastává ztráta žalobního práva sama sebou. Mylným je náhled odvolatelův, že propadná lhůta, zákonem určená, zde 6měsíční (§ 933 obč. zák.), nemohla býti úmluvou stran prodloužena. Zákaz takový platí jen pro lhůtu promlčecí (§ 1502 obč. zák.). Tím však, že propadná lhůta, zákonem na 6 měsíců stanovená, byla úmluvou stran prodloužena na 12 měsíců, nepozbyla povahy lhůty propadné. Úmluva ta měla jen účinek, že žalobce mohl svůj náhradní nárok vznést na soud ve lhůtě 12měsíční ode dne skutečného dodání (převzetí) věci, to jest do 27. září 1922. Pouhým oznámením vady ve lhůtě zachová si kupitel jen námitku, nikoli však také právo žalobní (§ 933 poslední odstavec obč. zák. a čl. 349 obch. zák.). Ježto žalobce ve lhůtě 12 měsíců žaloby nevznnesl, uhaslo jeho žalobní právo a byla žaloba právem zamítnuta.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud posoudil věc po právní stránce (§ 503 čís. 4 c. ř. s.) zcela správně, pokládaje zažalovaný nárok za propadlý nárok ze správy podle §§ 932, 933 obč. zák. a nikoli za samostatný, zvláštní smlouvou založený nárok na náhradu škody, vzniklé z nesplnění závazku, vady

dodaného stroje v určité době napravit. Domáhá se žalobce náhrady škody, která v dalším vývoji události prý vznikla z toho, že mu strana žalovaná dodala vadnou věc. Toť zřejmě nárok ze správy, a nikterak tomu nevadí, že jde o nárok na náhradu škody vzniklé z opožděného napravení vytýkané vady. I ten plyne z prav. ústavu správy, jsa důsledkem vadného plnění, a proto platí pro něj ustanovení §u 933 obč. zák., že zaniká, nebyla-li věc do jisté doby přivedena na soud. Že tuto dobu jest pokládati za lhůtu propadnou podle hmotného práva a nikoli za lhůtu promlčecí, bylo již opětně i tímto Nejvyšším soudem rozhodnuto a obšírně odůvodněno (viz mimo jiné rozh. č. 1702 sb. n. s.), a není ani ve vědě ani v praxi již dávno pochybnosti o tom, že lhůty p r o p a d n é lze úmluvou stran, jak se i tuto stalo, prodloužiti. Marně se dovolání snaží tento názor vyvrátiti poukazem k § 1502 obč. zák., neboť tento předpis vztahuje se výslovně jen ke lhůtám promlčecím. Dovolání nemůže nic těžiti z úvahy, že by kupitel, kdyby názor odvolacího soudu byl správným, byl o nárok na náhradu škody připraven, kdyby vadu věci shledal teprve v poslední den této lhůty neb o škodě zvěděl dokonce teprve po úplném vypršení lhůty. Tyto důsledky by názor odvolacím soudem zastávaný ovšem měl, avšak odpovídají jen smyslu a účelu zákona, který v zájmu klidu a bezpečnosti obchodního styku nároky ze správy právě chce na určité lhůty vázati, takže po jejich vypršení bezpodminečně uhasínají. Zákon nerozlišuje, proč nároky ze správy na soud nebyly přivedeny včas, stačí mu, že přivedeny nebyly. Nelze proto k důvodům opoždění žaloby přihlížeti, ať již tkví ve fyzické nemožnosti, včas žalovati aneb v opožděném seznání škody. Kdyby zákon byl v posléz uvedené okolnosti shledával důvod, žalobní lhůtu prodloužiti, byl by zajisté neopomenul, pojati do ustanovení o správě obdobný předpis, jak jest obsažen v §u 1489 obč. zák., podle kterého lhůta promlčecí se počíná mimo jiné až od té doby, kdy poškozený o škodě zvěděl. Zamítly proto nižší soudy žalobu právem.

Čís. 4443.

Zrušen-li rozsudek prvního soudu odvolacím soudem dle §u 496 čís. 3 c. ř. s., lze v znovu zahájeném řízení první stolice vznést mezitimní určovací návrh. Domáhá-li se rozloučená manželka úpravy výživného podle §u 19 rozl. zák., nemá místa určovací návrh manžela, že manželce nepřísluší výživné podle §u 91 obč. zák.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1924, Rv I 1534/24.)

Manželství stran bylo v roce 1890 rozvedeno od stolu a lože. V roce 1910 zavázal se manžel platiti manželce měsíčně 45 K na výživné. V roce 1921 bylo manželství rozloučeno. Napotomní žalobě manželky o zvýšení výživného vyhověl procesní soud první stolice, když byl původní jeho rozsudek odvolacím soudem zrušen, potud, že přiznal manželce měsíčních 150 Kč. Mezitimní návrh žalovaného vznesený teprve při ústním líčení po zrušení rozsudku odvolacím soudem na zjištění, že manželce nepřísluší ani dle §u 91 obč. zák. ani ze smíru v roce 1910 nárok na výživné, byl p r v ý m s o u d e m zamítnut. O d v o l a c í s o u d zvýšil k odvolání